

TOP VIKENDI NA PLANINAMA

Jeftinije zimovanje u jeku sezone

U domaćim planinskim centrima sezona skijanja uveliko traje, a hladni dani, obilne snežne padavine i popusti na smeštaj i ski-karte omogućili su da skijališta u toku novogodišnjih i božićnih praznika budu prepuna. U februaru, osim za vreme dečjeg škol-

Pogodnosti na stazi

- **U centrima Kopaonik, Zlatibor i Stara planina**, u periodu od 26. do 29. januara, 23. do 26. februara, 9. do 12. marta i 30. marta do 2. aprila održavaju se Top vikendi, kada će skijaši i borderi moći da kupe trodnevni i četvorodnevni ski-pas po cenama nižim za 20 odsto od regularnih

GOLIJA

- **Tokom čitave zimske sezone** za skijaše je organizovana akcija – platiš šest, a skijaš sedam dana

DIVČIBARE

- **Obezbedena je besplatna vožnja žičarom** za decu uzrasta do 5 godina
- **Svake srede od 11 do 13 h održavaju se besplatni časovi skijanja** za koje vlada veliko interesovanje, pa se treba javiti ranije jer je broj mesta ograničen

skog raspusta, mnogi će na zimovanje pohitati i za državni praznik Sretenje. Kao i svake zimske sezone, Javno preduzeće Skijališta Srbije organizuje Top vikende, kada skijaši mogu da iskoriste 20% popusta na trodnevne i četvorodnevne ski-karte. Jedan ovakav vikend uspešno je

završen, a u februaru i martu održaće se još četiri. Mi smo istražili planinske centre u Srbiji i saznali gde će najmlađi skijaši imati besplatnu obuku skijanja, ko poklanja ski-pas ali i kakve pogodnosti nude hotelijeri svojim gostima. ■

Pogodnosti za smeštaj

KOPAONIK

- **U hotelu Andela tokom čitave zimske sezone** deca do 7 godina imaju besplatan smeštaj, a deca od 7 do 12 godina imaju popust do 50% na cene aranžmana
- **Za vreme „Music Week“ festivala**, koji će se održati od 9. do 18. marta na Kopaoniku u hotelu Grand, za sve goste MK Mauntin rizorta ulaznice su poklon uz rezervaciju smeštaja
- **Tokom februara i marta u Apartmanima Konaci** za pet i više noćenja gosti dobijaju jedno noćenje gratis
- **U Kraljevim čardacima u periodu od 12. do 19. februara održava se Dečja nedelja**, kada je boravak za dvoje dece gratis, uz uplaćen polupansion za dve odrasle osobe

ZLATIBOR

- **U hotelu Zlatibor Mona posetioci imaju 10% popusta** na četiri i više noćenja u toku zimske sezone kao i besplatnu školicu skijanja za najmlađe goste
- **Za goste hotela Iris svakodnevno** je organizovan besplatan prevoz do ski-centra i nazad

STARA PLANINA

- **Za minimalan boravak od 7 noćenja u hotelu Stara planina**, deca od 4 do 10 godina imaju besplatnu školu skijanja i opremu svakog dana od 9 do 12 časova, kao i besplatan ski-pas koji važi ceo dan

ZLATAR

- **Hotel Zlatarski biseri za svaki boravak od najmanje tri dana** gostima poklanja jednodnevni ski-pas
- **U istom hotelu cene paket-aranžmana** za Sretenje, kao i porodično zimovanje koje obuhvata period od 19. februara do 4. marta, umanjene su za 15 odsto u odnosu na redovne cene

OSIGURANJE PREKO SKI-PASA

Kako do odštete

Skijaši koji kupe ski-kartu u centru kojima upravlja JP Skijališta Srbije, a to su Kopaonik, Zlatibor i Stara planina, osigurani su ukoliko dođe do povrede na stazi, smrti usled nesrećnog slučaja ili trajnog gubitka radne sposobnosti (invaliditeta). Procedura u slučaju nezgode je takva da će povređeni skijaš biti lekarski zbrinut, a da će mu svi troškovi lečenja kasnije biti nadoknadeni. Zahtev za refundiranje troškova, uz izveštaj Gorskog službe spasavanja i svu medicinsku dokumentaciju treba da podnese organu JP Skijališta Srbije. To može učiniti lično, putem mejla ili pošte, a isplatu može očekivati u roku od 15 dana. Evo na koji način da zatražite odštetu.

- ▶ Da biste ostvarili pravo na povraćaj novca, morate pribaviti **izveštaj lekara, izveštaj GSS i ski-pas**
- ▶ Zahtev i dokumentaciju možete predati lično **na adresi Bulevar Milutina Milankovića broj 9 u Novom Beogradu** ili mejlom na direkcija@skijalistasrbije.rs ili svetlana.vukanic@skijalistasrbije.rs
- ▶ Ako nemate pristup internetu, dokumentaciju i zahtev možete poslati **poštom na adresu Bulevar Milutina Milankovića broj 9, Novi Beograd**
- ▶ Ukoliko je sva priložena dokumentacija odgovarajuća, **skijašu će se novac refundirati u roku od 15 dana uplatom na račun ili putem pošte**

BESPLATNI VAUČERI ZA ODMOR U SRBIJI

Prijave do 15. oktobra

Nakon što je prethodne godine Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija građanima Srbije podelilo 46.000 vaučera za subvencionisan odmor u Srbiji, ove godine akcija se nastavlja. Prijave su počele 1. januara i trajaće do 15. oktobra, a na raspolaganju će biti 60.000 vaučera u vrednosti od po 5.000 dinara za odmor u planinskim centrima, banjama i seoskim domaćinstvima Srbije u trajanju od najmanje pet noćenja. Ove vaučere zainteresovani će moći da iskoriste do 20. novembra 2017. godine, a lista ugostiteljskih objekata nalazi se na zvaničnom sajtu Ministarstva – www.mtt.gov.rs. ■

“IGB AUTOMOTIV” ŠIRI PROIZVODNJU

Zaposlenje za 500 radnika

Fabrika “IGB Automotiv”, koja u Indiji proizvodi grejače za automobile, otvorila je nov proizvodni pogon u kome je zaposlenje dobilo 500 radnika. U proširenje kapaciteta uloženo je 4,5 miliona evra, a ovom investicijom omogućeno je uvođenje novih proizvoda, kao i primena novih tehnologija. “IGB Automotiv” u Srbiji postuje od 2007. godine, a njen osnivač je nemačka grupacija “I.G. Bauerrhin”. Fabrika u Indiji trenutno zapošljava oko 2.000 radnika. ■

TRŽIŠTE NAFTNIH DERIVATA

Dvostruka kontrola goriva

Protekla, 2016. godina bila je prva u kojoj su benzinske pumpe proveravane kroz dva programa – i markiranja i monitoringa kvaliteta. Programom markiranja se proverava da li je gorivo došlo na pumpu na legalan način, tako što se utvrđuje da li ima propisani nivo markera, specijalne supstance koja se dodaje u gorivo pri isporuci iz rafinerije odnosno uvozu. Monitoringom kvaliteta kontroliše se da li gorivo ima propisani sastav i osobine.

Oba programa podrazumevaju veliki broj kontrola, tako da je inspekcija tokom prošle godine sprovela gotovo dve hiljade provera benzinskih pumpi i skladišta. Pritom je širom Srbije uzeto preko deset hiljada uzoraka goriva za utvrđivanje prisustva markera i kontrole kvaliteta.

Od oko 6.500 uzoraka uzetih sa benzinskih stanica za proveru nivoa markera, u samo sedam slučajeva utvrđena je nezadovoljavajuća koncentracija koja ukazuje da je gori-

vo nabavljeno nelegalnim kanalima. Što se tiče monitoringa kvaliteta, od ukupno 3.773 uzorka, neodgovarajući rezultat je pokazalo 145 uzoraka, ili nešto manje od četiri odsto. ■

DIZEL-GORIVO I HLADNOĆA

PROPIS SMRZAO DIZEL U MOTORIMA

Zašto mnogi motori nisu mogli da se pokrenu kada su se temperature spustile hladnoću i da li bi trebalo promeniti deo standarda koji određuje filtrabilnost?

na petnaestak stepeni ispod nule? Kako je propisima definisana otpornost dizel-goriva na Kako sprečiti probleme sa parafinom u gorivu i šta proizući ako se oni pojave

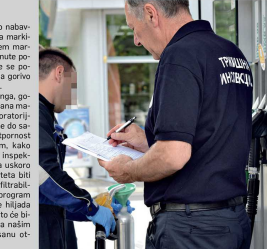

Tanarski minimali pojačali su zimsko muke svih vozila, ali mnogi koji voze dizelne imali su i dodatne probleme koje ne mogu da rade zbog: za loži i spreži za celofanjanje. Oni ti su mogli da pokrenu motore jer se, kako se to čisto kaže, "ne dila naša". Šta god da je pravi uzrok, to je poznato, ne zna se da li je bilo greva ostima koji upotrebljavaju su mogli da upali ili ostima koji su pošli i pošli par stotina metara stali. Svi oni zapitali su se zašto gornji koji su postrođeni da na sniži nje postrođeno temperatura, koja (suzem u gradovima) ipak nije bila palama, nego 10-15 stepeni Celzijusa ispod nule.

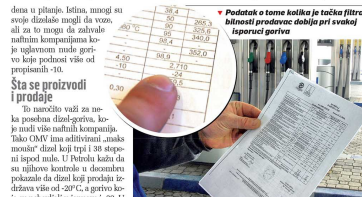
Prvi dan očinila dizel-goriva je da je ostipuje na hladnoću, ali se na to pojavi može uticati, pa je došlo koji so me se uglavnom prodaju zimi **dizel koji je na hladnoću premaže zahtev standarda u pogledu otpornosti na hladnoću**

Ko kontrolise filtrabilnost

Neopretrane kontrole filtrabilnosti dizela na benzinskim pumpama nisu obavljane već više godina unazad. To znači ne znači da može da se prodaje bilo šta, jer pri izvozu i preporuke iz rafinerije gorivo prolazi kontrolu u ovlašćenim laboratorijama, i dobija deklaraciju, odnosno potvrdu da ispunjava propise. To dokumenta tržišni inspektori gledaju pri kontroli pumpi, a proverava se i pre dobavljanja markera, kojim se obebeđuje legalnost snabdevanja. Pošto se, marker je specijalna supstanca koja se dodaje u sve gorivo kada se legalno izvozi ili isporučuje iz rafinerije. Ako se pri kontroli stanja nema propisane koncentracije markera, to

Tržišna inspekcija će uskoro početi redovne provore otpornosti dizela na hladnoću

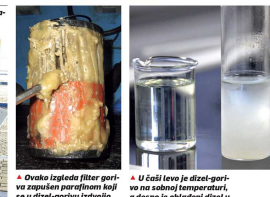

Šta se proizvodi i prodaje? To nas očito vodi za neka posebna dizel-goriva, koje je malo više rafinirani kompaniji. Tako OMV ima aditivirani, zaskomotirani dizel koji upi i 38 stepeni ispod nule. U Srbiji kaže da su njihove kontrole u decembru pokazale da dizel koji prodaju bežičava više od -20°C, a gornji koje su nabavljali u januaru i -30. U Kroz Petrolu kaže da očinila dizel 25, a aditivirani 31 stepen ispod nule. Prva informacija iz kompanije BKO Srbije, ovde dizel koji prodaju ima tačku filtrabilnosti iznad 27 i 35 stepeni Celzijusa, dok u Lukoilu kaže da su i očinila ovde dizel i „ako dizel“ sa dodatnim aditivima signifikantno puzama na -20°C, a verovatno i na nižim temperaturama. Od NIS-a samo 40 lit, informacija da je Rafinacija nafte Beograd, koje snabdeva pumpe svoje ali i drugih državi kompanija, i decembru isporučivala ovde dizel čija je filtrabilnost iznad -20 i 21 stepena, a u januaru -29°C.

Zašto samo -10? Dakko, postavlja se pitanje zašto se i standardom ne propisuje vrednost od najmanje -15 stepeni Celzijusa. Ili zašto, pa da ne imamo da stupimo od toga da li će zima biti oštra i plavno se da li se snaga na benzinskim pumpi zimi i snaga? Jedan (i glavni) razlog

U Hrvatskoj, po standardu, dizel zimi mora da izdrži najmanje 15 stepeni ispod nule, a isto je i u Rumuniji, kao i u Bosni i Hercegovini. Šta sve dizel-gorivo nije otporno na „polarno“ temperature je što troškovi, i u drugim zemljama se to povećava ostan proizvodnje. Plobo svaka zima nije jednaka ok-

Udruženje je za veći minus. Među onima koji smatraju da bi standard trebao da bude zahtevniji u pogledu filtrabilnosti dizel-goriva je Udruženje rafiniranih kompanija Srbije, koje okuplja većinu velikih proizvođača goriva. Situacija u kojoj su se našli neki vozači automobila tako nisu bili izvanredne predele, niti su temperature bile ekstremno niske, pokazuje da bi trebalo da imamo nisku filtrabilnost, jedan od razloga je da u Srbiji ima sve više klimatskih ekstrema.

Podatak o tome koliko je tačka filtrabilnosti proizvođač dobija pri svakoj isporuci goriva. Ovakva izgleda filter goriva u zapunjen parafinom koji se u dizel-gorivu izdvaja zbog niske temperature. U čaši levo je dizel-gorivo na sobnoj temperaturi, a desno je ohlađeni dizel u kojem se izdvaja parafin.

Kako se meri otpornost na hladnoću? Dizel-gorivo je osetljivo na hladnoću jer u sebi sadrži parafin, koji se na nižim temperaturama izdvaja i zgusnjava, tako da začepljuje filtere i druge elemente sistema za gorivo. Na kojoj temperaturi se to dešava, zavisi od sastava goriva, a izražava se veličinom koja se naziva tačka filtrabilnosti. Povećavanjem rečeno, to je temperatura ispod koje gorivo više ne može da prođe kroz filter, a za određivanje tačke filtrabilnosti koriste se testovi propisani standardom. Kako će se gorivo pokazati u praksi, zavisi i od automobila, tako da ako je rečeno tačka filtrabilnosti -10°C, to ne mora da znači da će baš na toj temperaturi automobili stati, ali ona verovatno neće biti ni mnogo drugačija.

mišljenja da je kod nas u stvari došlo do toga što ovim problemima prelo očinila zima ili, rečeno, kako ne putuje u planinske i druge oblasti. Ovakvo, svetlo okolina je da dizel na pumpama po otpornosti na hladnoću uglavnom premašuju ono što propisat treba. S. P.

Kako sprečiti i lečiti? Najbolji način da sprečiti probleme sa „smrzavanjem“ dizela je da kupite onaj koji je dovoljno otporan na hladnoću. Preporučuje je pre zime zamerni filter goriva, jer to što olakšati protok goriva kada u njemu počne da se izdvaja parafin – kaže Željko Melcer, glavni inženjer servisa Melcer iz Progra. Ako je temperatura niža nego što gorivo izdržava, treba da dodate poseban zimski aditiv, ali to mora da uradite pre nego što nađete zabludanje. Ako vas hladnoća zaustavi, nema svrhe da dodate aditiv, već morate sakriti otopljenje iz zagrejal automobili, rešimo u garaži. Kako objašnjava Melcer, izdvajanje parafina do kojeg dolazi zbog hladnoće, ne izaziva oštećenja, već samo privremeno onesposobljava automobile.